

Deres ref.:

Vår ref.:
22/00917-1

Saksbehandler:
Bo Eide
+47 48299524

Dato:
21.01.2022

Endring av minsteareal for adgang til jakt på elg for Kvaløya og Ringvassøy.

Forslag til forskrift, på høring

Forskrift om adgang til jakt etter elg, Tromsø kommune, Troms
Fastsett av Tromsø kommune ,dato 2022 med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 16 og forskrift 10. februar 2012 nr. 134 om forvaltning av hjortevilt § 7 og § 8.

§1. Det tillates jakt etter elg i Tromsø kommune.

§2. Minsteareal for elg i Tromsø kommune settes til følgende:

- For arealet som i dag utgjøres av Breivikeidet og omegn grunneierlag og valdet Ramfjord sams:
4000 daa.
- For Kvaløya og Tromsø kommunes del av Ringvassøya: 4000 daa.
- For resten av kommunen: 6000 daa.

§3. Forskriften trer i kraft fra 24.3.2022. Samtidig oppheves Forskrift om adgang til jakt etter elg, Tromsø kommune, Troms, fastsatt 28.05.2014

Hva saken gjelder

Tromsø kommune mottok 30.12.21 søknad / forslag fra bestandsplanstyret for Kvaløya og Søndre Ringvassøy om en permanent endring av minstearealet for elg, for de valdene som inngår i bestandsplanområdet, som omfatter Kvaløya og Tromsø kommune sin del av Ringvassøy. Nytt minsteareal ønskes fastsatt til 3500 daa for hele området, redusert fra dagens 6000 daa. Bestandsplanstyret argumenterer for at dette vil gi arbeidsrom til å holde elgbestanden på Kvaløya på målsettingen som er 140 dyr.

Tromsø kommune v. viltnemnda forslår etter søknad og utredning at forslag til endring av minstearealet legges ut til høring.

Saksutredning

Bestandsplanstyret for Kvaløya søker om redusert minsteareal for Kvaløya, fra dagens 6000 daa, til 3500 daa.

Tromsø kommune mottok januar 2021 søknad fra samme, om en reduksjon av minstearealet, da til 4000 daa.

For 2021 ble minstearealet midlertidig redusert til 4500 daa for Kvaløya og søndre Ringvassøy. Etter § 6 i hjorteviltforskriften fastsetter kommunen minsteareal for elg, hjort og rådyr i forskrift.

Det kan fastsettes ulikt minsteareal for ulike arter og for ulike deler av en kommune.

Adgangen til å drive jakt på elg i Tromsø er gitt i forskrift om adgang til elgjakt i Tromsø av 2014. Den fastsetter minstearealet til 6000 daa for hele kommunen, unntatt for Breivikeidet, der minstearealet er satt 4000 daa. Minstearealet er det arealet som ligger bak hver fellingstillatelse, og skal reflektere den gjeldende vurdering av elgstammens størrelse og produksjon, og mål og ønsker for utvikling.

Som tellende areal for minstearealet regnes skogkledd areal, myr, og myr over skoggrensa som henger sammen med tellende areal under skoggrensa. Dyrket mark og annen innmark regnes ikke som tellende areal, ei heller bebygd areal og annet areal som åpenbart er uegnet til jakt, selv om det måtte være av kategoriene over.

Summen av tellende areal på eiendommene som tilhører et vald, gir tellende areal for det enkelte valdet. Tellende areal/Minsteareal gir antall fellingstillatelser på et vald. På Kvaløya + Ringvassøy er det opprettet et bestandsplanområde som omfatter 10 vald. Et bestandsplanområde har anledning til å jakte etter 5-årige godkjente bestandsplaner, som gir noe større frihet i forvaltningen.

Det er også på fastlandet opprettet et bestandsplanområde, som omfatter hele fastlandsdelen av Tromsø kommune. Utover dette er det ytterligere to frittstående vald i kommunen, på Tromsø kommunes del av Malangshalvøya, og i Skarsfjorden.

Etter forskrift for forvaltning av Hjortevilt, §8 er det kommunen som fastsetter minsteareal for hjortevilt gjennom forskrift, og som godkjenner bestandsplaner og tildeler fellingstillatelser. Et forslag til forskriftsendring må først behandles og vedtas i kommunens viltorgan før den legges på høring til relevante parter i 3 uker. Hørte innspill må behandles og forskrift må så politisk behandles i viltnemnd og kommunestyre før den trer i kraft.

Søknaden om permanent endring av minstearealet på Kvaløya begrunnes i at en på tross av økt uttak gjennom flere år, gjennom bruk av midlertidig redusert minsteareal, sannsynligvis ikke har oppnådd den reduksjonen i stammen som har vært ønskelig.

Tall fra vintertelling (der den er gjennomført), tall fra Sett-elg registreringer (systematiske registreringer av elg sett under jakta), et økende antall situasjoner med elg i trafikken, samt observasjoner av magre dyr og døde kalver de siste årene underbygger dette inntrykket. Videre ble det i 2020-2021 gjennomført beiterregistreringer på Kvaløya og resten av kommunen, som viser ulike grader av overbeiting i mange av de viktigste vinterbeiteområdene, særlig på sørøstre del av Kvaløya. Den svært snørike vinteren 2019 – 2020 var nok en særskilt høy belastning for stammen, men hovedinntrykket til bestandsplanstyret er at det generelt er for mye elg på Kvaløya til at stammen er bærekraftig over tid.

Som nevnt har en tatt i bruk de virkemidlene som har vært mulig, gjennom midlertidig redusert minsteareal, samt mulighetene i bestandsplanen for justering av uttak gjennom perioden, men inntrykket er at dette ikke er nok. Selv etter et markant økt uttak i 2020, og i 2021 etter midlertidig reduksjon av, et det fremdeles observert et høyt antall dyr i de faste vinterbeiteområdene.

En permanent reduksjon av minstearealet vil gi mere handlingsrom i en fornyet bestandsplan (bestandsplanen for Kvaløya + søndre Ringvassøy planen skal rulleres i 2022), med jevnt

høyere uttak enn dagens og anledning til lavere uttak når produksjon og dyretall tilsier det, og større grad av flytting av uttak mellom de ulike valdene/områdene som inngår i bestandsplanen.

Vurdering

Det fastsatte minstearealet for Kvaløya i dag på 6000 daa, fastsatt i 2014. Det ble den gang redusert fra 8000 daa, da en allerede da så tendens til en økende elgstamme.

Det tellende arealet på Kvaløya og søndre Ringvassøy, med enkeltvald er slik fordelt:

Kvaløya bestandsplanområde (Bestandsplan)	Tell. areal, daa 293051
Søndre Kvaløya Driftsplanområde	150617
Straumsbukta	23000
Sandvik – Buvik	8400
Nordre Kattfjord	27540
Sjøtun - Sandneshamn	12300
Henrikkvik sams	16100
Larseng - Håkøybotn + Håkøya	24087
Brensholmen	16500
Søndre Kvaløya felles viltområde	22690
Kvaløya nordre	115380
Kvaløya Nordre Grunneierlag	106500
Nordre Kaldfjord grunneierlag	8880
Søndre Ringvassøy	27054
Frittstående vald - Håkøybotn sams jaktområde	12775
Frittstående vald - Ersfjordbotn sams jaktområde	28500
SUM	307272

Dette gir etter dagens minsteareal, 6000 daa, en total kvote på 51 dyr for Kvaløya og Tromsø kommunes del av Ringvassøy, som forvaltes sammen med nordre del av Kvaløya i elgsammenheng.

Som nevnt inngår hele Kvaløya og søndre Ringvassøy, med unntak av to enkeltstående vald, i dag i i et bestandsplanområde med 5 årig plansamarbeid som gir større muligheter for god elgforvaltning.

Bestandsplanene for området har siden 2014 har hatt et mål om en stabilt høy, men bærekraftig elgstamme på Kvaløya-Ringvassøya. Selv om bestandsplanstyret aktivt har benyttet de mulighetene en bestandsplan gir, for flytting av uttak innen bestandsplanområdet, og flytting av uttak mellom år, så er det likevel slik at elgstammen på Kvaløya stadig synes å være svært produktiv, og i vekst. I 2017, i 2020 og i 2021 ble det søkt om, og innvilget redusert minsteareal.

I 2017 ble minstearealet redusert med 50% for søndre del av Kvaløya, unntatt enkeltvaldene, mens i 2020 ble minstearealet redusert med 50%, til 3000 daa for hele Kvaløya og søndre Ringvassøy. For 2021 ble minstearealet for hele Kvaløya og søndre Ringvassøy redusert til 4500 daa.

Hovedinntrykket at det ennå er produktiv og solid elgstamme på Kvaløya.

Det er på Kvaløya stor variasjon i elgens arealbruk sommer og vinter, og vinterbeiteområdene i øst og sør kan være hardt belastet, selv om elgen der sprer seg over hele øya i barmarksperioden.

Vinteren 2019-2020 var særlig hard og lang, med store snømengder og vanskelige beiteforhold, noe som ga seg utslag i funn av flere utmagrete dyr, både voksne og kalv, og relativt mange elghendelser i trafikken. Vinteren 2020 – 2021 derimot hadde normale vinterbeiteforhold, med en ganske sen start på snødekket.

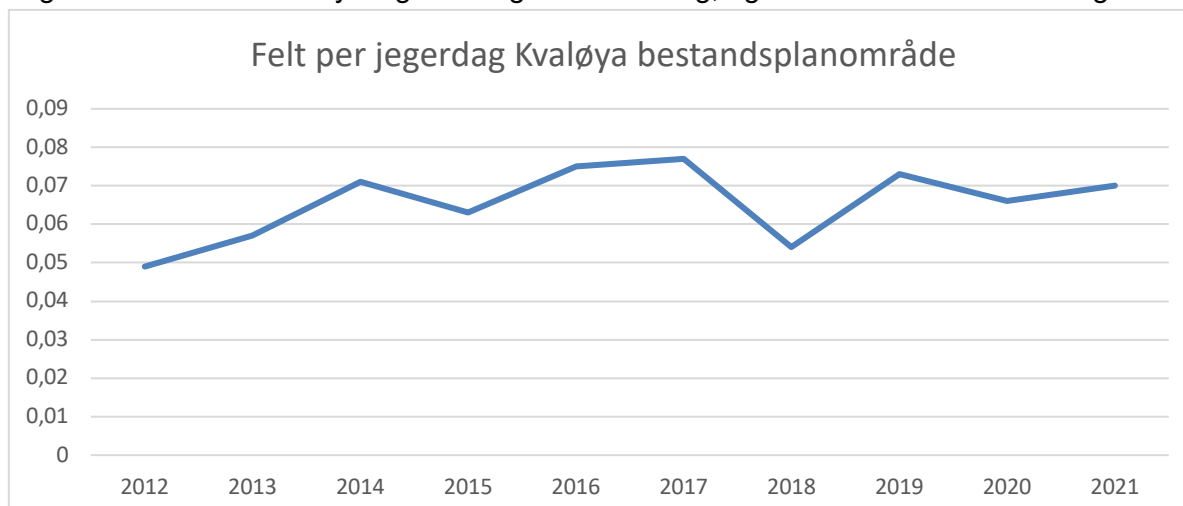
Statistikken som er tilgjengelig fra Sett-elg, vintertellinger og fellingsstatistikk, samt innmeldte observasjoner støtter inntrykket av en fremdeles høy elgstamme, men det er først og fremst de konkrete tilfellene av funn av utmagrete dyr, vinterbeiterregistreringer som forteller om lite beitegrunnlag, samt observasjoner av mange dyr i vinterbeiteområdene som forteller om at det fremdeles er en høy elgstamme på Kvaløya. Det er likevel i 2020 og 2021, kommet meldinger fra særlig vestre deler av Kvaløya om at det sommer og høst, og under vintertelling har vært færre dyr å se i terrenget.

Beitetakseringen som ble gjennomført for Kvaløya sommeren 2020 konkluderer med at både nord og sør på Kvaløya, samt på Ringvassøya så er beiteuttaket svært høyt, om områdene karakteriseres som overbeitet. Det skrives om et hardt beitetrykk over tid på disse plassene. Denne indikatoren er en av de mest entydige på at det er en høy elgstamme i området.

Vintertellinger er ikke gjennomført systematisk på hele Kvaløya de siste årene, men fra tallene som er kommet inn er tendensen tydelig at det sees lite dyr i ytre områder vinterstid, mens tallet i området Straumsbukta – Håkøybotn synes å være ganske stabilt og høyt. Dette er også inntrykket fra vinterens telling, med 0 dyr sett på Ersfjordbotnvaldet, hele 14 dyr i Håkøybotn, 22 dyr på valdet Larseng – Håkøybotn, og 60 dyr i Straumsbukta. På nordre delen av Kvaløya ble det talt 35 dyr, og på Ringvassøy 30.

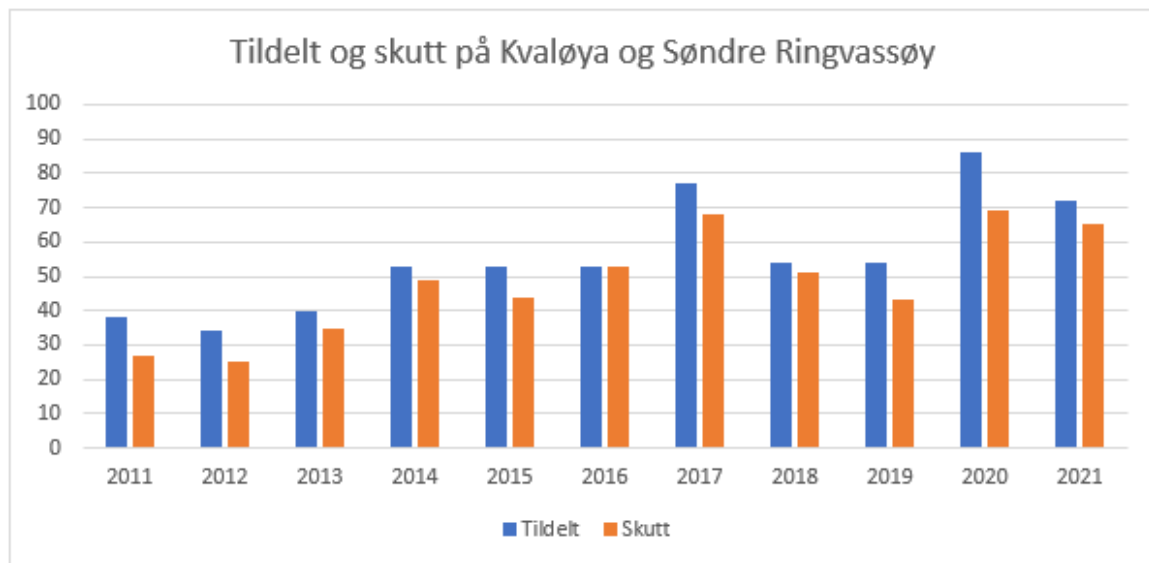
Med sett-elg tallene har man den utfordringen at metodikken ble lagt om i 2018, slik at tallene før og etter ikke er enkelt sammenlignbare. Fra Miljødirektoratet anbefales i en overgangsperiode å bruke indeksen Felt pr jegerdag, som et mål på bestandstetthet og utvikling. For Kvaløya og søndre Ringvassøy ser denne ut slik over tid:

Figuren viser ikke noen tydelig utvikling i noen retning, og sier derfor lite om utvikling i

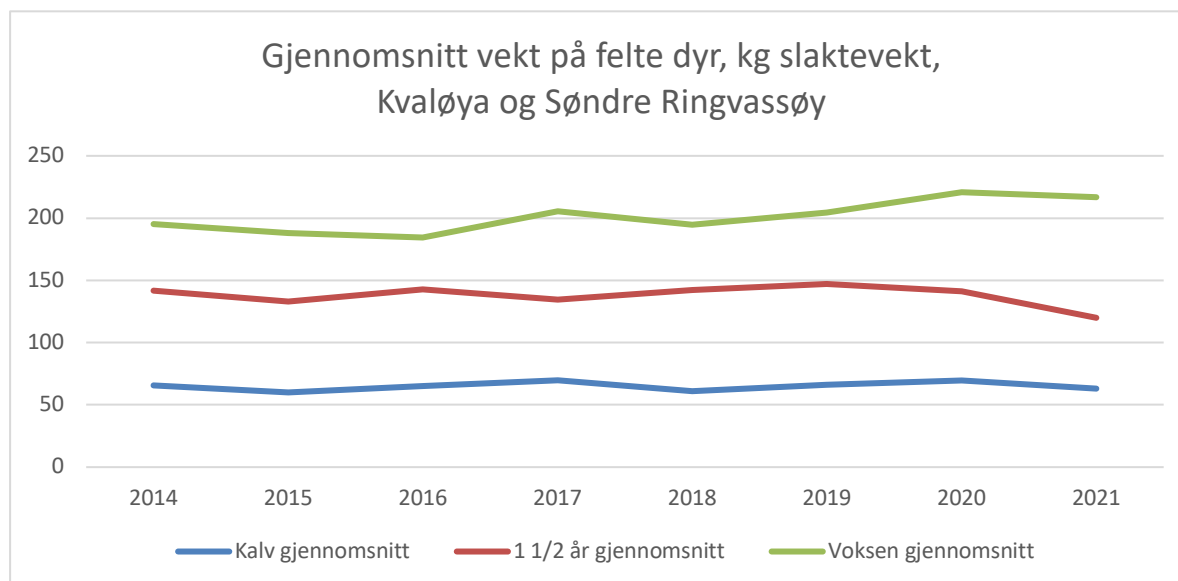
bestandstetthet.

Andelen skutt av tildelt elg er kan også være en indikator på mengden dyr i et område. Den kan indikere hvor vanskelig det er å ta ut alle tildelte dyr. Generelt i Tromsø så er uttaksprosenten svært god, noe som tilsier at det ikke er vanskelig å finne dyr, noe også figuren over indikerer har vært situasjonen over tid. Likevel skjuler det seg noe bak uttaksprosenten i 2020 – på valdet Ersfjordbotn, et av de store valdene på Kvaløya, med 9 dyr tildelt i 2020, ble det ikke felt noen dyr da det var svært lite dyr å se. I 2021 ble det felt 6 dyr, som er normalt. Der er man av den oppfatning at det var mindre dyr. I de andre valdene på ytre del av Kvaløya er det ikke samme inntrykket.

Slaktevektutviklingen sier også noe om kondisjonen på elgstammen i et område, noe som påvirkes av mattilgangen for eksempel på vinterbeite. Likevel, sommerbeiteforholdene er i mye større grad avgjørende for vekta, og generelt er det gode sommerbeiter for elgen i Tromsø og på Kvaløya.

Figuren under viser utviklingen i slaktevekt på felte elg på Kvaløya i perioden 2013 – 2020. Det er vanskelig å trekke noen konklusjoner av denne utviklingen – det synes å være relativt stabile vekter. Likevel, det kan anes en nedovergående trend for 1 ½ åringene, som er den aldersgruppen som mulig er lettest å spore innvirkningen av dårlige vinterbeiter hos. Det er også et faktum at det i årene 2017 – 2020 ble funnet flere ihjelsultede og magre kalver som ikke vises på denne statistikken.

Registreringen av vinterbeite som ble gjort i 2020, er nok den klareste dokumentasjonen på at elgstammen på Kvaløya er noe for høy i forhold til det som er optimalt.

Kartleggingen ble gjort som et gjentak av en registrering i 2007, og viste tydelig at tilstanden på vinterbeitene på en rekke lokaliteter på Kvaløya er dårlig, med overbeiting over tid.

Ved taksering måler man beiteuttaket på de viktigste beiteplantene for elgen både siste års uttak, og for årene før, ved et nøye feltarbeid med telling av beiteplanter, og beitegrad. Kvaløya nord og sør, samt Ringvassøya fikk karakteristikken svært overbeitet, dog med noen indikasjoner på noe bedret situasjon det siste året.

Beiteuttak

Resultatet av beitetakseringen viser et tydelig overbeite for artsgruppen ROSV ved fire av seks delområder. Spesielt gjelder dette Kvaløya (nord og sør) og Ringvassøya med et beiteuttak på 57-66 % de to foregående årene (beite før) (figur 10-15). Disse områdene er svært overbeitet. På fastlandet er det kun fastlandet nord hvor det er overbeitet med en beitegrad på 46 % (figur 8). Oppsummerende resultater er gitt i tabell 4.

Det går ikke frem av resultatene, men ikke alle artene av ROSV blir beitet like mye. Rogn blir som forventet hardest nedbeitet, etterfulgt av selje. Vier er generelt mindre beitet der det forekommer, dette kan skyldes at det meste av vier er under snø vinterstid.

Bjork beites mindre, men ved delområdene Kvaløya nord og på Ringvassøya viser beiteuttak før (de to foregående årene) et overbeite også på bjørka, som indikerer et svært høyt beitepress over tid.

Konklusjon

Det er viltforvaltningens oppgave å sørge for en forvaltning av hjorteviltet i en kommune slik at det forblir en bærekraftig bestandsstørrelse som kan høstes av, samtidig som den ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper for samfunnet ellers.

Vi har i Tromsø i dag to bestandsplanområder som i hver sin del av kommunen har tatt ansvar for en planmessig forvaltning av elgstammen over tid, men de planene må også basere seg på et rammeverk som reflekterer den faktiske bestandssituasjonen i kommunen, altså et

minsteareal som er fornuftig satt.

For fastlandet ser det ut til at dagens minsteareal på 6000 daa (4000 for Breivikeidet) gir mulighet for at målsettingen i bestandsplanen der holdes, men for Kvaløya sin del så er det en rekke indikasjoner som tyder på at en i dag ikke har et minsteareal som ikke gir mulighet for å holde planens mål om en elgstamme «med optimal produksjon, med passende størrelse i forhold til leveområdets biologiske bæreevne og skadepress for annen virksomhet.»

Gjentatt bruk av midlertidig reduksjon av minsteareal, slik det er brukt i Tromsø, spesielt på Kvaløya, er ikke noen ønskelig eller forutsigbar måte å forvalte elgstammen på. Det er, med den statistikken en har tilgjengelig, heller ikke særlig tydelig om en har lyktes med å oppnå målet en har ønsket – en redusert stamme.

I sum vurderes det at minstearealet på Kvaløya og søndre Ringvassøy bør reduseres permanent.

For å finne det «rette» minstearealet må en vurdere både bestandsforhold, naturgitte forhold og hvilke ønsker en har for utviklingen fremover.

Søker / forslagsstiller (bestandsplanstyret for Kvaløya) ønsker seg primært større handlingsrom i sin fremtidige plan, basert på et nytt lavere minsteareal. De skriver at hensikten ikke er å øke uttaket på generelt grunnlag, men å ha mulighet til høyere uttak i årene med høy produksjon.

Kommunen mener dog at det ut fra den viste statistikken, beiterregistreringer, og de stadig tilbakevendende behovene for ekstraordinært uttak på Kvaløya, er klart at det er behov for et redusert minsteareal med det formål å redusere elgstammen på Kvaløya noe utover dagens nivå.

Det er ikke åpenbart hvilket minsteareal som er det «rette», når en ønsker å stabilisere elgbestanden på et noe lavere nivå. Det blir raskt utslag i fellingstallene, og det er ikke ønskelig å øke uttaket så mye at det får uheldige effekter for bestanden i negativ retning.

Utover minstearealet som bestandsregulerende faktor, så man også forvente at bestandsplanene bruker de verktøyene de har til rådighet, (justering av årlig uttak, flytting av uttak internt) på en slik måte at målet om en sunn, bærekraftig stabil elgstamme nås.

Tabellen under viser effekten av endring i minstearealet på maksimalt uttak.

	Tellende	Tillatt felt v 6000 daa	Tillatt felt v 4000 daa	Tillatt felt v 3500 daa
Kvaløya bestandsplanområde	293051	48,8	73,3	83,7
Søndre Kvaløya	150617	25,1	37,7	43,0
Kvaløya Nordre	115380	19,2	28,8	33,0
Søndre Ringvassøy	27054	4,5	6,8	7,7
Håkøybotn sams	12775	2,1	3,2	3,7
Ersfjordbotn sams	28500	4,8	7,1	8,1
SUM		55,7	83,6	95,5

Den omsøkte reduksjonen til 3500 daa gir rom for en øking i det maksimale uttaket med nesten 40 dyr pr år, eller 71%. Dette er noe som synes som et svært kraftig tiltak og etter kommunens vurdering ikke noe som er bærekraftig på sikt om det skulle følges. Bestandsplanstyret skriver i sin søknad at maksimalt fellingstall ut fra minstearealet ikke vil bli planlagt utnyttet fullt ut i den kommende 5 års bestandsplanen, men i hovedsak vil være nyttig for å gi rom for større uttak i korte perioder ved behov, uten å måtte gå veien om søknad om midlertidig redusert minsteareal. Det er kommunens vurdering at 3500 daa som nytt fastsatt minsteareal likevel er en noe for stor reduksjon fra dagens. Minstearealet skal også reflektere den faktiske situasjonen og være en langsiktig indikasjon på hva man tror at et areal kan tåle av uttak.

Både Tromsø kommune og bestandsplanområdene har en felles interesse av å ha en bærekraftig elgstamme på Kvaløya også på sikt, og et fastsatt minsteareal skal i hovedsak reflektere den faktiske situasjonen og være en langsiktig indikasjon på hva man tror at et areal kan tåle av uttak, altså en angivelse av den bæreevnen en mener at et område har over tid, og ingen direkte angivelse av uttaket som skal gjøres ved en gitt bestandssituasjon. For bestandsplanområdene bestemmes dette av de godkjente bestandsplanene og bestandsplanstyret fra år til år, og for enkeltvaldene av kommunen og valdansvarlige. Det er ikke slik at tildelte dyr skal tas ut om det viser seg at det ikke er grunnlag for det.

Ut fra en total vurdering synes det riktig å sette nytt minsteareal for Kvaløya og søndre Ringvassøy til 4000 daa. Det maksimale uttaket det enkelte året vil da kunne være på nivå med det som var tillatt tatt ut jaktåret 2020. Da ble det med stor innsats felt 69 av 86 mulige dyr.

Å fastsette et minsteareal på 4000 daa for Kvaløya og søndre Ringvassøy vil gi arbeidsrom for den kommende bestandsplanen for området, og reflekterer også kommunens mål om å redusere elgstammen fra dagens nivå, men fortsatt ha en bærekraftig elgstamme på Kvaløya, som harmonerer bedre med beitegrunnlaget i området. En redusert stamme vil også statistisk sett også føre til færre situasjoner med elg i trafikken.

Bestandsplanstyret skriver i sin søknad at de ønsker et redusert minsteareal bare for de valdene som inngår i bestandsplanen. Det er på Kvaløya to enkeltstående vald, som etter

dagens forskrift har samme minsteareal. For disse valdene er det kommunen som fastsetter årlige fellingstillatelser.

Kommunen har ingen hjemmel til å fastsette minsteareal for enkelte deler av kommunen basert på tilknytning til bestandsplanområde eller ikke. Minstearealet skal reflektere områders produktivitet, bestandssituasjon, beitesituasjon og kommunale målsetninger, og er et verktøy til å oppnå disse. De frittstående valdene skiller seg ikke på noen måte så vesentlig fra resten av Kvaløya at det er grunnlag for å vurdere annet minsteareal enn resten.

Kommunens, og bestandsplanstyrets felles mål er å redusere elgstammen på Kvaløya, og da vil det måtte være slik at også de frittstående valdene må ta sin del av oppgaven, gjennom et redusert minsteareal. Den foreslåtte endringen av minsteareal vil gjelde for alle vald på Kvaløya.

I Karlsøy kommune er minstearealet pr i dag 6000 daa. Elgstammen på Ringvassøy angis å være stabilt høy, med indikasjoner på overbeite i vinterbeiteområdene. Den søndre delen av Ringvassøya er et elgtett område, som er mye brukt som vinterbeite, noe som reflekteres i resultatene fra beitetakstflatene der. Det synes å være uproblematisk å redusere minstearealet på Tromsø kommune sin del, utfra hensyn til stammen på resten av øya.